

RODNO RESPONZIVNA MEĐUNARODNA SARADNJA ZA PROGRAM HORIZONT EVROPA

Evropska komisija je objavila predlog za sledeći EU Program istraživanja i inovacija (2021-2027), pod nazivom „Horizont Evropa“. Ovaj Kratki izveštaj predstavlja poziv na akciju u smislu ponovnog definisanja predloženog modela Međunarodne saradnje u oblasti nauke, tehnologije i inovacija, poznatog kao Otvorenost prema svetu, u svetlu principa ljudskih prava žena i ciljeva održivog razvoja UN. Budući da su i rodna pitanja i međunarodna saradnja prioriteti Evropskog istraživačkog prostora (EIP), Evropska komisija je odgovorna za preuzimanje vođstva u integrisanju rodne perspektive u sve oblasti međunarodne saradnje u oblasti nauke, tehnologije i inovacija. Ključne odredbe za to trebalo bi naznačiti u programu Horizont Evropa.

Početa tačka

Rodna ravnopravnost i međunarodna saradnja su *multidisciplinarna pitanja* u programu Horizont 2020. Osim toga, EIP mapa puta za period od 2015. do 2020. godine koji je usvojio Savet u maju 2015. godine uključio ih je u okviru svojih *6 EIP prioriteta* i beleži samo za ova dva prioriteta *jasne transverzne veze sa svim drugim EIP prioritetima*. Posledično, Zaključak Saveta od 1. decembra 2015. godine o *Unapređenju rodne ravnopravnosti u Evropskom istraživačkom prostoru* pozvao je Komisiju i zemlje članice (DČ) *da razmotre uključivanje, između ostalog, rodne perspektive u dijalog sa trećim zemljama u oblasti nauke, tehnologije i inovacija (NTI)*, istovremeno pozivajući Strateški forum za međunarodnu

saradnju u oblasti nauke i tehnologije (SFIC i bivšu Helsinšku grupu (sada Stalnu radnu grupu za rodna pitanja u oblasti istraživanja i inovacija; SWG GRI) *da razmotre razvijanje zajedničkih smernica za rodnu perspektivu za međunarodnu saradnju u oblasti NTI*.

Stoga su SFIC i SWG GRI osnovali *ad hoc* radnu grupu radi procene trenutnog stanja uključivanja rodne dimenzije u međunarodnu saradnju u oblasti NTI i sproveli anketu u tom smislu čija ciljna grupa su bile nacionalne vlade i organizacije koje finansiraju istraživanje / rukovodioci programa DČ i pridruženih zemalja (PZ). U januaru 2018. godine, ove savetodavne grupe Odbora za Evropski istraživački prostor i inovacije (ERAC) objavile su zajednički izveštaj sa preporukama za Komisiju, DČ i PZ, koji je istakao sledeće:

- Uključivanje rodne dimenzije u formalne sporazume o saradnji u oblasti NTI (bilateralne/multilateralne) je prilično malo (na nivou vlade i finansiranja/programa), mada su neke zemlje voljne da ga poboljšaju.
- Neophodno je jačanje kapaciteta kroz razmene najboljih praksi i deljenje primera, posebnu obuku i veću političku podršku.

SFIC i SWG GRI ističu da je potrebno više napora za objašnjenje dodate vrednosti i potencijalnih koristi uključivanja rodne dimenzije u ugovore, programe rada i zajedničke aktivnosti u međunarodnim saradnjama u oblasti NTI. Komisija je pozvana da razmotri *rodnu ravnopravnost i rodno povezano istraživanje u projektima* kao pitanja koja će se prihvatati u okviru njenih budućih *inicijativa i dijaloga u oblasti međunarodne saradnje*, kao i u kontekstu njene *strategije i aktivnosti internacionalizacije u okviru sledećeg Okvirnog programa EU*. *Uključivanje „rodnih aspekata“ u ocenu poziva koji uključuju projektna partnerstva sa partnerima van EU* takođe je podsticano, *kako je odgovarajuće*.

Kao kontrolnu meru, nakon konsultovanja sa izvestiocima zajedničkog izveštaja SFIC-SWG GRI, projekat *GENDERACTION* je izradio *kontrolnu listu* za kreatore politika kao efikasan način pružanja dodatnih smernica o integrisanju rodne dimenzije u međunarodnu saradnju u oblasti NTI.

Međunarodna saradnja u programu Horizont Evropa

Planira se osnaživanje međunarodne saradnje u oblasti NTI kao multidisciplinarnog pitanja u sledećem Okvirnom programu, podržanom i osnaženom putem aktivnosti u okviru projekta „Jačanja EIP“. Očekuje se veći uticaj oblasti istraživanja i inovacija EU kroz akcije usaglašavanja sa drugim nacijama i regionima sveta kroz međunarodnu saradnju na do sada jedinstvenom nivou. Radi uzajamne

Rodni aspekti u Međunarodnoj saradnji u oblasti NTI možda će morati da razmotre konkretna pitanja, kao što su nedovoljna zastupljenost žena u određenim naučnim i istraživačkim oblastima, kulturne razlike, itd. dok je rodna dimenzija istovremeno važna za veliki broj tekućih društvenih izazova (klima, siromaštvo, zdravlje). Aktivnosti međunarodne saradnje (u bilateralnim kao i multilateralnim aktivnostima) imaju potencijal da budu pozitivan primer za integrisanje rodnih aspekata.

ERAC SFIC i ERAC SWG GRI, 2018

koristi, partneri širom sveta biće pozvani da se priključe naporima EU kao sastavnim delovima inicijativa u svrhu podrške akciji EU za održivost, osnaženu izvrsnost i konkurentnost u oblasti istraživanja i inovacija.

Očekuje se da međunarodna saradnja obezbedi delotvorno bavljenje globalnim društvenim izazovima; pristup najboljim svetskim talentima, stručnosti i resursima, kao i unapređenu ponudu i potražnju inovativnih rešenja. Horizont Evropa će promovisati proširenu otvorenost udruživanju sa trećim zemljama sa dobrim kapacitetom u oblasti NTI.

Međutim, nedostaje dobro strukturiran i jasan odeljak za akcije i propise međunarodne saradnje u Predlogu; ove oblasti su spomenute uglavnom u analizi „Procene uticaja“. Postoje druga dva zabrinjavajuća aspekta koji utiču na rodnu dimenziju u delu međunarodne saradnje koje treba poboljšati u konačnom predloženom tekstu:

- 1) Fokus je na privlačenju vrhunskih svet-skih istraživača uz obezbeđivanje pri-

stupa objektima i tržištima širom sveta i većem uticaju na oblikovanje globalnih sistema istraživanja i inovacija, ali izazov sprovođenja evropskih globalnih obaveza u oblasti ljudskih prava i ciljeva održivog razvoja izgleda da nije u središtu.

- 2) Rodna dimenzija treba da ima ulogu u svim ovim aspektima, ali ciljevi rodne ravnopravnosti se ne smatraju delom međunarodne saradnje u oblasti NTI. To predstavlja propuštenu priliku jer međunarodna saradnja koja ne uključuje i ne podstiče **COR 5 Postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena, devojaka i devojčica** neće biti uspešna. Mnogi drugi COR ciljevi (obrazovanje, mir, dobro zdravlje, dostojanstven rad, iskorenjivanje siromaštva...) zavise od premošćavanja rodnog jaza u društvu i od koristi koje dolaze od potencijala, kapaciteta i doprinosa žena društvu.

Preporuke iz rodne perspektive

Model međunarodne saradnje programa Horizont Evropa treba da se ponovo definiše tako da postavi **ljudska prava i ciljeve održivog razvoja (uključujući COR 5)** u centar svog multidisciplinarnog pitanja pored optimizovanja koristi od saradnje i konkurentnosti EU. Na primer, pristup **najboljim svetskim talentima mora da uključuje politike rodne ravnopravnosti** (uključujući, *inter alia*, odredbe u planovima mobilnosti za bavljenje zaštitom od seksualnog uznemiravanja i drugih vidova rodno zasnovanog nasilja), kao pitanje pravde i visokokvalitetne strategije ljudskih resursa radi obezbeđivanja uzajamno korisnog pristupa. Budući da će program Horizont Evropa biti otvoren za pridruživanje od strane **trećih zemalja** u skladu sa njihovim kapacitetom u oblasti NTI, zahtevi programa **Horizont Evropa** o rodnom odredbama mogu da se koriste **kao podsticajna mera za obezbeđivanje stvarne posvećenosti aktivnom poboljšavanju politika rodne**

ZAKLJUČCI:

Suštinski je važno da se rodna dimenzija uključi u model međunarodne saradnje u oblasti NTI programa Horizont Evropa kako bi se postigli ciljevi održivog razvoja (uključujući COR 5). To će pomoći unapređenju kapaciteta EU u oblasti istraživanja i inovacija, ali i u postizanju političkih, društvenih, ekonomskih i humanitarnih obaveza.

ravnopravnosti u oblasti NTI širom sveta, uključujući bolje mehanizme odgovornosti za njih.

Potrebna je veća podrška za sprovođenje konkretnog **istraživanja o ženama i rodnoj dimenziji u međunarodnoj saradnji u oblasti NTI** radi stvaranja znanja o konkretnim vezama između ova dva prioriteta i multidisciplinarnih pitanja, ali mogu da se predlože neke dodatne konkretne preporuke na osnovu kontrolne liste projekta GENDERACTION navedene iznad:

- Proglasiti **rodnu ravnopravnost vrednošću** u međunarodnim sporazumima, programima i konkursima programa Horizont Evropa.
- Uključiti **rodnu balansiranost u istraživačke timove** u međunarodnim sporazumima, programima i konkursima programa Horizont Evropa.
- Obezbediti **rodnu balansiranost u odlučivanju** u međunarodnim sporazumima, programima i konkursima programa Horizont Evropa.
- Zahtevati **uključivanje analize zasnovane na seksualnosti/polu**, gde je to odgovarajuće, u međunarodne sporazume, programe i konkurse programa Ho-

rizont Evropa, naročito u sve konkurse koji uključuju ljude.

- Uključiti **klauzule prilagođene rodnoj dimenziji u najave programa**, konkurse i smernice za podnosiocima zahteva koje podstiču žene da se prijave, kao što su, *inter alia*, odgovornosti nege, porodijsko odsustvo majke/oca, trudnoća, itd.
- **Integrisanje rodne perspektive u sve oblasti procesa ocenjivanja predloga** i odlučivanja o finansiranju: rodna balansiranaost i stručna procena rodne dimenzije u ocenjivačkim komisijama, obuka o rodnoj ravnopravnosti, odgovarajući predlozi za procenu rodne dimenzije, rodna dimenzija kao kriterijum za bodovanje, između ostalog.
- Razmotriti obuku o rodnoj ravnopravnosti, savete stručnjaka za rodna pitanja, mentorske aktivnosti iz rodne perspektive i usluge porodične podrške kao **prihvatljive troškove** programa Horizont Evropa.
- Prikupiti **podatke disagregirane po polu** o stopama uspeha podnosilaca zahteva, glavnih istraživača, istraživačke radne snage i horizontalnoj segregaciji u istraživačkim timovima.
- Proceniti **uticaj mera rodne ravnopravnosti** u okviru ocene programa.

Zaključak

Otvorenost prema svetu takođe treba da znači obavezu oblikovanja sveta sa ciljem

postizanja ljudskih prava žena i ciljeva održivog razvoja kroz međunarodnu saradnju EU u oblasti NTI.

Reference

Council Conclusions on Advancing gender equality in the European Research Area. Adopted on 1 December 2015.

European Commission (2018) *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation, laying down its rules for participation and dissemination.*

European Commission (2018) *Horizon Europe (Framework Programme for Research and Innovation) – Proposal for a Decision.*

European Commission (2018) *Horizon Europe (Framework Programme for Research and Innovation) – Impact Assessment.*

ERAC SFIC and ERAC SWG GRI *Opinion on developing joint guidelines on a gender perspective for international cooperation in Science, Technology and Innovation.* Adopted on 23 January 2018.

GENDERACTION Horizon 2020 Project 741466 (2018) *Methodological framework to assess gender in international cooperation in Science, Technology and Innovation.*

Kontaktirajte nas:

www.genderaction.eu   info@genderaction.eu   [@GENDERACTION_EU](https://twitter.com/GENDERACTION_EU)

Ovaj projekat finansira program Evropske unije za istraživanja i inovacije Horizont 2020 prema sporazumu o dodeli bespovratnih sredstava br. 741466.

Odricanje od odgovornosti: Stavovi i mišljenja iskazani u ovom dokumentu predstavljaju isključivo stavove projekta, a ne Evropske komisije.